

Zpráva o případech, v nichž nebylo dosaženo nápravy ani postupem podle § 20 zákona o veřejném ochránci práv

Podle § 24 odst. 1 písm. b) zákona č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, informuji Poslaneckou sněmovnu Parlamentu České republiky o případech, v nichž se mi nepodařilo dosáhnout dostatečných opatření k nápravě ani cestou vyrozumění nadřízeného úřadu či vlády nebo informováním veřejnosti o zjištěních ze šetření podle § 20 zákona o veřejném ochránci práv.

A. Doplatek na bydlení (sp. zn. 3766/2021/VOP)¹

Úřad práce musí vždy vysvětlit, proč některé náklady na bydlení, které žadatel o dávku hradil, neuznal při stanovení výše doplatku na bydlení.

Stěžovatel nebyl spokojený s nízkou výší doplatku na bydlení, kterou mu přiznal Úřad práce. Ten totiž při rozhodování o dávce nezahrnul do nákladů obdobných nájemnému spojených s družstevní formou bydlení některé náklady, které stěžovatel platil v rámci služeb spojených s užíváním bytu. Šlo o náklady na hypotéku, režii SVJ a fond ostatní BD.

Úřad práce měl povinnost vyhodnotit, zda další náklady stěžovatele nejsou obdobné nájemnému. Za tím účelem se měl úřad práce obrátit na bytové družstvo, aby mu vysvětlilo účel těchto plateb. Úřad práce svůj postup v této věci přesvědčivě nevysvětlil ani dodatečně nezahájil řízení o zvýšení dávky, proto ochránce požádal o zjednání nápravy ministra práce a sociálních věcí, aby inicioval řízení o neprávem odepřené dávce. Ministr však ochránci nevyhověl.

B. Použití doplatku důchodu k úhradě dluhu na pojistném a penále osoby samostatně výdělečně činné (sp. zn. 2088/2021/VOP)²

Průtahy v řízení o přiznání důchodu by neměly vést ke zvýhodnění České správy sociálního zabezpečení („ČSSZ“) jako věřitele dlužného pojistného na sociální zabezpečení a penále osoby samostatně výdělečně činné (OSVČ). Postup ČSSZ by rovněž neměl způsobit, že žadatel o důchod – dlužník pojistného a penále, který splnil podmínky pro přiznání důchodu, nemá po několik měsíců žádný příjem, což vede k jeho dalšímu zadlužení. I dlužník na pojistném a penále lze poskytovat zálohu důchodu, z ní provést srážku z jiného příjmu a zbytek dluhu umořovat srážkami z jednotlivých splátek důchodu.

1 Závěrečné stanovisko a vyrozumění nadřízenému úřadu – Ministerstvu práce a sociálních věcí, je dostupné v Evidenci stanovisek ombudsmana viz: <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/12150>.

2 Závěrečné stanovisko je dostupné v Evidenci stanovisek ochránce, viz <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/10952>.

Stěžovatel požádal o invalidní důchod pro invaliditu III. stupně a řízení trvalo dlouhou dobu. Kvůli nedostatku finančních prostředků se stěžovatel zaevidoval na Úřadu práce jako uchazeč o zaměstnání a požádal o podporu v nezaměstnanosti. Ta mu byla přiznána. Po několika měsících mu byl zpětně přiznán invalidní důchod. ČSSZ však použila celý doplatek jeho důchodu k úhradě dluhů na pojistném na sociální zabezpečení a penále, k čemuž je ze zákona oprávněna. Stěžovatel tak neobdržel žádný doplatek důchodu. Úřad práce následně stěžovateli uložil povinnost vrátit všechny splátky podpory v nezaměstnanosti, protože tato dávka nenáleží po dobu poskytování invalidního důchodu pro invaliditu III. stupně. Stěžovatel se tedy v důsledku postupu ČSSZ dále zadlužil.

Ochránce konstatoval pochybení ČSSZ spočívající v neodůvodněných průtazích v řízení, neposkytování záloh invalidního důchodu a použití celé splátky důchodu, jež stěžovateli náležela v době vydání rozhodnutí o přiznání invalidního důchodu, k úhradě jeho dluhu na penále. Průtahy v řízení šly ČSSZ ku prospěchu, protože mohla postihnout celé splátky důchodu stěžovatele k úhradě jeho dluhu na pojistném a penále za delší období, než kdyby rozhodnutí o důchodu vydala v zákonem stanovené lhůtě a prováděla srážky z běžných splátek důchodu. Ochránce žádal, aby ČSSZ dodatečně vypočetla, kolik by činila srážka z jiného příjmu ze splátky důchodu, která stěžovateli náležela v době vydání rozhodnutí o přiznání důchodu, a aby mu z uvedené splátky důchodu vrátila její část, která by měla stěžovateli náležet po provedení srážky. Protože ČSSZ odmítla přijmout opatření, obrátil se ochránce na ministra práce a sociálních věcí, který ochránci sdělil, že postup České správy sociálního zabezpečení v daném případě považuje za správný. Ochránce navržené opatření k nápravě tedy nepřijal.

Brno 31. října 2023

JUDr. Stanislav Křeček
veřejný ochránce práv
(elektronicky podepsáno)